

GLASILO
SLOVEN-
SKEGA
PLANIN-
SKEGA
DRUŠTVA

PLANINSKI VESTNIK

XV.
LETNIK
□
1909
□
ŠTEV. 5

Aljažev dom porušil plaz.

I. Katastrofa.

Nenadoma je zadela Slov. Planinsko Društvo silna nezgoda: Aljažev dom v Vratih je podrl plaz. Kar verjeti nismo mogli, ko se je začela po Ljubljani širiti ta vest, kajti vsakršno drugo nezgodo bi bili prej pričakovali. Planota, kjer je stal Aljažev dom, ni kazala niti najmanjšega sledu, da bi bili tam kdaj šli plazovi, in skoraj neprodirni gozd je obdajal na strani proti Rogici to našo krasno postojanko v Vratih. A žalostna vest se je obistinila. Osrednji odbor je dobil od svojega zaupnika, gosp. župnika J a k o b a Aljaža presenetljivo poročilo, ki nam podaja verno sliko nezgode. Župnik Aljaž piše 30. marca t. l.:

»Aljažev dom v Vratih je razdejan! Dr. Šlajmerjeva vila v Vratih še stoji nepoškodovana! Strašne novice!

Sinoči je prišel iz Vrat Franc Jakelj (Klančnik), posestnik na Dovjem, ki je šel pogledat svoje oglje nad Turkovo bajto, in ž njim Kosmatov Šimen (sedaj morata dva hoditi s krpljami, za enega je nevarno, ker se pogrezne). Ta dva sta šla pogledat tudi Aljažev dom, če bi bilo treba kaj strehi popraviti cementno opeko, pa že od daleč zagledata, da stoji prvo nadstropje Aljaževega doma skoraj celo s streho vred pri kopaljšču — 30 metrov proč od prejšnje hiše — pri ograji proti Bistrici; pritličje Aljaževega doma — deloma razdejano — stoji še na starem mestu in polovica dimnika ven gleda. Od drvarnice ni nobenega sledu, od stare Aljaževe kočice tudi ne. Klančnik pravi: Pozna se, da se je na Rogici («Dovku») odtrgal velik plaz, in sredi gore, kjer je en rob (nos), se je plaz v dva dela rezdelil: a) veliki del plazu se je obrnil bolj proti Dovjemu — 400 metrov daleč od Aljaževega doma — in leži črez pot na tisti ledinici, kjer je bilo kopišče, in je prinesel grmovje in drevje (10 palcev debelo) s seboj in šel v Bistrico; b) manjši del pa se je obrnil proti Aljaževemu domu in ostal zunaj ograje (50 metrov) daleč, in puh (zračni pritisk) je poslopja odnesel. Klančnik je pa videl dve veliki korenini pri Aljaževem domu; tedaj se

kaže, da se Klančnik moti in da je plaz čez poslopja šel in korenine prinesel, potem pa je zopet nov sneg padel, da Klančnik ni videl plazu.

Klančnik in Šimen sta že nekaj postelj, odej, matracov pod streho znosila, da ne bodo gnili. Jutri zjutraj ob štirih pojdejo gori Požganec, dva Koširja, Turkov, da obleko, odejo itd. na suho spravijo (v dr. Šlajmerjevo hišo), pozneje pa na varno v klet ali Turkovo bajto, ker Šlajmerjeva hiša še ni zaklenjena.

Tudi z drugih hribov so strašni plazovi šli in gozde končali, v Radovini do hiš, s Stenarja, Cmira veliko plazov do Bistrice — pot v Vrata se skoraj ne izpozna, vse križem leži. Po Peričniku doli je velik plaz prišel in nasproti s Črne gore in sta se plazova pri mostu objela in združila visoko nad mostom. Tudi z Dovškega Križa je šel plaz tostran Bambergovge kočee čez »Galerije« v Bistrico, kakor l. 1878.

Stari možje, ki so pomnili 80—100 let nazaj, Smrlinek, Markec — pravijo, da tukaj, kjer je stal Aljažev dom, še nikdar ni šel plaz. Jože Jakelj je zatrjeval še pred 10 dnevi, da stavi vse svoje premoženje in celo življenje, da do Aljaževega doma nikdar ne pride plaz, ko sem ga izpraševal, če je nevarno. On je veliko let gori ovce pasel in pravi, da so v sredi jarki in robovi, ki plazove obračajo proti Dovjemu. Pa morebiti so bili sedaj ti jarki že od snega zasuti, da je nov plaz (z dežjem namočen) kar čez šel. Vdrugič več.

Ne obupajmo, jaz Vam hočem z vso močjo pomagati. Te točke v Vratih ne smemo pustiti.

Z žalostnim, ginjenim srcem Vas vse pozdravljam

udani

J. Aljaž«, s. r.

Po prvih poročilih je bilo še upati, da je ostal vsaj spodnji del Aljaževega doma nepoškodovan. A kmalu se je dognalo, da je sploh ves Aljažev dom porušen. Polovica podstrešja t. j. oni del, ki je gledal proti Mojstrani, je plaz odtrgal od stavbe in pomaknil 40 m naprej proti Bistrici. Tam se je še vzdržala streha in v dotičnih dveh sobicah je tudi ostala oprava nepoškodovana. Seveda pa se mora tudi ta del vzeti narazen, da se ne polomi, ko skopni sneg. Ves ostali del Aljaževega doma je razmetan v smeri proti Bistrici. Lesovje je deloma odkrhano, notranja oprava zvita in razbita. Rešiti se je dala izvečine posteljna in namizna oprava, pohištvo pa skoro ne bo več porabno. Kar je tramov in desk, se bode dalo kot surovina za novo prihodnjo stavbo deloma porabiti, toda vse se bo morala drugače in čisto nanovo vezati. Staro Aljaževo kočee je plaz odnesel kakih 100 m daleč proti Bistrici, drvarnica pa je sploh izginila.

Vsakomur se stori milo, ako se spomni krasnega Aljaževega doma in ako pogleda sliko ter opis, ki smo jih v 3. letošnji številki Planinskega Vestnika s ponosom priobčili¹⁾ — cela impozantna stavba je danes pokončana!

¹⁾ Pripravljene imamo slike sedanjega prizorišča okrog bivšega »Aljaževega doma«; prinesemo jih v prihodnji številki. Uredn.

II. Skrb za nov »Aljažev dom«.

Postojanka v Vratih se seveda ne sme opustiti in društvo je sklenilo, postaviti zopet nov Aljažev dom.

Dognalo pa se je, da je odslej ob neugodnih snežnih razmerah plazovom pot odprta. Aljažev dom je zadel plaz, ki je zdrsnil z usedline med Rogico in Stenarjem, na južni strani »Dovkove glave« (točka 1691 *m* spec. karte pod Rogico), odkoder se je usul po jarku navzdol. V podnožju zadržuje njegovo pot, ki bi sicer šla bolj proti Mojstrani, precej visok poševen odlomek »Dovkove glave« in ga zasučé v smer naravnost proti Aljaževemu domu. Od vznožja pod »Dovkovo glavo« do Aljaževega doma je sicer daljave kakih 1000 *m*, vendar je sedaj tam gozd v širini kakih 200 *m* popolnoma porušen, tako da drži od vznožja »Dovkove glave« do Aljaževega doma široka, polagoma padajoča planota. Leta in leta morda ne pojdejo tam več plazovi, ker jih bo oviral jarek pod vznožjem »Dovkove glave« — ako pa zopet kdaj zapade toliko snega, kolikor letošnjo zimo, lahko skoči plaz čez jarek in potem nemara ubere zopet letošnjo pot, saj ga niti gozd ne bo več oviral.

Novi Aljažev dom se bo torej postavil za nekaj dalje proti Triglavu v točko, ki je po človeški previdnosti plazovi nikdar ne morejo doseči. — Priprave za novi dom so se že pričele, toda društvo potrebuje izdatne pripomoči, ako naj nemudoma zopet postavi svoj Aljažev dom. Da bi našlo Slovensko Planinsko Društvo v tej najhujši krizi vsestransko podporo! T.

Po visokih Alpah in nizki Lombardiji.

Janko Mlakar.

(Dalje.)

3. Cokla in magnetizem.

Iz Ponta di Legno je najbližja pot v Milan skozi doleno Camoniško dolino do Isejskega jezera (Lago d' Iseo) in odtod po železnici čez Bergamo ali pa čez Chiari. Prijetnost potovanja ti še poveča lepa vožnja po jezeru. Meni se je pa ta pot zdela malo prekratka, zato sem sklenil poprej še ogledati najlepša jezera gorenje Italije, Lago di Como, Lugano in Maggiore. Za pot do tja in za ogledovanje jezer sem si določil dva dni in ker sem krenil po najbližji poti čez Apriško sedlo, se nisem uštel niti za uro.

Ker nisem dobil prostora na poštнем vozu, ki sprejema le omejeno število potnikov, sem moral cokoljati kar peš v štiri ure oddaljeno mesto Edolo. Ako bi solnce ne bilo začelo že na vse zgodaj pripekati, bi se nad potjo ne pritoževal posebno, kajti cesta se vije ves čas ob šumečem Ogliju, sredi lepo obdelanega polja mimo prijaznih vasi. Zlasti zelena, polagoma se dvigajoča brda na desni strani doline so kar posejana z večjimi in manjšimi selišči. Na levi se pa od časa do časa odpira pogled v ozke doline, ki segajo visoko gori v osrčje Adamellskih gora.

Lahko bi naštel vse večje vasi ob cesti in nad njo, n. pr. Vione, Vezza, Monno in druge; toda dobro vem, da to nikogar ne zanima. Saj niti mene niso, ko sem vendar skozi nje porival svoj avtomobil. Kajti obločnica, ki ji pravijo solnce in ki se navadno šele zjutraj prižiga, me je žgala tako neusmiljeno, da mi je pot kapal celo od nahrbtnika. Bil sem sitoma sit te cestne peš-turistarije, preden sem se priczal v Edolo.

Najprej grem na pošto, da si zagotovim prostor na vozu do Tresende, ker me ni prav nič veselilo, še ostalih šest ur hribolaziti po trdi cesti. Tu izvem, da odhaja pošta šele ob šestnajstih.¹⁾ Imel sem torej časa še dobrih pet ur, ker je manjkalo še ene ure do dvanajstih.

Nekaj ur sem se hladil v albergu del Gallo, potem sem šel malo po mestu. Ulice so še precej široke, tako da skozi nekatere prav lahko prideš z navadnim vozom. Na glavnem trgu ob Ogliju pa stoji celo nekaj popolnoma modernih stavb. Kaj lep razgled imaš izpred veličastne župne cerkve, ki stoji nekoliko vzvišeno nad mestom.

Edolo leži ravno tam, kjer se odcepi Cartenska dolina od Camoniške. Krog in krog se razprostirajo rodovitna polja z velikansko koruzo, na nižjih brdih stoji vinograd pri vinogradu, nekoliko višje se pa vrste nepregledne šume najkrasnejših kostanjev, ki veliko pripomorejo k ljudskemu blagostanju. Mali gaji vitkih pinij in cipres, sredi katerih se blišče lične vile, nam naznanjajo, da smo že blizu domovine — fig in cveb. Nad vso to krasno, vrtu podobno ravnino pa se ponosno dviguje mogočni M. Aviole (2881 m), kakor bi zvesto čuval nad biserom Camoniške doline v svojem vznožju.

Izbral sem si krasen prostorček v senčnatem pinijevem gozdiču; tu sem nekaj časa dremal, nekaj časa zeval, kakor je že nanoslo. Naposled se spomnim, da moram biti zvečer že v Tresendi. Pogledam na uro. Bila je pol štirih ali po laški štetvi polšestnajstih.

¹⁾ Na Laškem se šteje poštni in železniški čas od 1—24.

Urno vstanem in jo mahnem v mesto. Imel sem sicer vozni listek v žepu, toda na Laškem — in menda tudi drugod — je bolje da sediš na vozu brez listka, kakor pa da bi tekel za vozom z listkom v žepu. To zlato resnico bi bil moral malodane iznova dokazati z lastnim zgledom. Ko namreč pridem do alberga del Gallo, kjer je v pritličji prednjega dela hiše nastanjena pošta, je imel postiljon že napreženo. V gostilni sem se samo toliko zamudil, da sem poravnal račun in nabasal svojo ropotijo. Potem se pa vrnem pred hišo in hočem na voz, a bil je že — zaseden. Zadaj sta sedela dva grdogleda laška dedca, na kozlu poleg voznika je zvonil z bosimi nogami mlad fantič, zame pa ni bilo nikjer prostora. Tu je bilo treba planinske odločnosti.

Rad bi bil vozniku razložil, da brez mene ne bo vozil, a nisem utegnil dotičnih stavkov poiskati v polyglottu. Zato sem se poslužil občila, ki je vsakemu razumljivo: Pomolil sem mu vozni listek pod nos. Toda mož se ni zmenil za ta jasni opomin. Zavpil je »hüo« in opletel z vajeti po konjih. Gotovo še ni imel nikdar opraviti s Kranjci; sicer bi se bil vedel drugače. Jaz, ne bodi len, spustim urno nahrbtnik in cepin na tla ter zgrabim za vajeti, da ni noben »hüo« več premaknil konj z mesta. Potem sem pa začel vpiti v vseh mogočih jezikih: slovenski, nemški, laški, francoski, latinski, rokovnjaški, sploh kar sem jih kedaj slišal govoriti. Drl sem se pa tako, da je bilo takoj vse črno ljudi krog voza. In to je pomagalo. Kajti tudi poštar jo je prikadil iz pisarne z vsem svojim objemem. In prav to sem hotel doseči.

Sedaj sem bil takoj miren. Pokazal sem poštarju listek in poln voz, kar je jako dobro vplivalo na kraljevo laško pošto. Fantič je kar nekam izginil s kozla, dedca je pa povabil poštar s seboj v pisarno in voz je bil prazen. Črez nekaj časa se možakarja vrneta; eden sede na kozla, drugi pa poleg mene v voz, kamor sem se bil jaz že utaboril. Voznik je rekel »hüo« in oddrdrali smo. Sopotnika sta me prebadala z očmi, a prebodla me nista; na uroke pa sploh ne verujem. Laška vlada mi je lahko hvaležna, ker sem zabranil, da je dva njena podanika nista goljufala za vožnjo iz Edola do Aprice.

(Dalje prihodnjič.)

Špik nad Policami. (Bojec, Montaž 2752 m.)

Dr. H. Tuma.

(Konec.)

Poliški Špiki se imenujejo vsi vrhovi kolektivno od Montaža pa do zadnjega vrha Buinza. Zato je tudi popolnoma prav, da je bila na avstrijskem zemljevidu od l. 1870. imenovana cela skupina »Bailitzen Spitzen«. Pot gre od planinske kočice nevedske pa do vrha gori ves čas po travi: prvo uro precej položno, drugi del po strmejših rušah. Do Škrbine Hude Police sva prišla ob 8. uri 45 minut. Mudilo se nama ni nikamor in vreme je bilo krasno. Jaz sem hotel določiti nekatera imena, ker je zemljevid ravno tod nekoliko nejasen. Zlezel sem torej na »Špik nad Hudo Polico« (2447 m, Cima della terra rossa), potem na škrbino nazaj in na desno gori nad »Špik nad Studenci« (2412 m). Določil sem, da je najnovejši zemljevid c. kr. geografskega instituta, v zalogi tvrdke Lechner, 1 : 50.000, napačen, t. j. zamenjani sta številki: Cima della terra rossa mora imeti 2483 (prav 2447) in ne 2419 (prav 2377 m), nasprotno pa mora imeti »Škrbina Hude Police« (Forca della terra rossa) 2419 m (prav 2377 m) in ne 2483 m. Opažam, da je slovensko ime pristno in starodavno od strmih zelenic pod vrhom na severni, zajzerski strani, dočim je italijansko ime pozneje po turistih dodano, in sicer po rumeni prsti, ki se nabira in siplje izpod sosednjih vrhov »Špika nad Studenci«.

Škrbina Huda Polica je bila izdavna pastirjem znan prehod iz Zajzere v Nevejo. Turistično pa ni bila prehojena do leta 1889. Ta škrbina dejansko zasluži ime »huda«. Vstop v škrbino je kazal po klinometru sicer le 57°, a kamenina je tako prhla in razrita, da napravi strmina vtis najmanj do 70%. Treba se je navezati na vrvi ali pa prav previdno se spuščati po zadnjicah, skrbno opirajoč se na cepin. Pečevje je vse trhlo, škrljivo, brez vsakega varnega stopa in prijema. Kamor sežeš ali stopiš ali s cepinom poskusiš, vse izpušča in odjenjava; škrljasto in rezasto kamenje rožlja doli v prepad pod teboj. Kakor mi je Ojcinger pravil, je po tej grapi ob nevihti pravi pekel. Drobnost kamenje prasketa, valeče se skale bobne. Vse se giblje in pomiče doli po grapi: prh (Stauberde), pesek, brebir, grušč, kamenje in skale, pomešano z opolzko, rumenkasto glino. Z deževnico skupaj tvori umazano valovje, ki drvi z neznanosko silo doli čez robove. Gotova smrt je, kogar tu notri zaloti! Kakih 200 m doli pod škrbino je treba šteti korak za korakom, prijem za prijemom. Potem preide strmina v 50 — 45° in postaja polagoma mogoča pokončna hoja.

Dričanje pa je še vedno nevarno, ker se vse usiplje pod teboj. Na levo od grape so nepristopne pečine »Hude Police«, na desno prhlo, izjedeno skalovje pod »Špikom nad Studenci«.

Prav grozen je pogled na ta vrh takoj pod vstopom v škrbino. Ves je preklan in podrt in komaj nosi izpodjedene skale. Vsak trenutek se ti zdi, da se mora udreti vrh za vrhom nad teboj. Posebno rahlo je nastavljena kakih 200 m³ debela skala, skoraj že docela odcepljena od vrhola (Gipfelkörper) desnega vršiča poleg »Špika nad Studenci«. Ne bo dolgo, da se pogrezne v prepad! Čim nižje doli se prihaja, tem manj kruta postaja strmina: nabralo se je debelejšega gruščja in kamenja, korak postane siguren. Hoja pa je še vedno neprijetna in radi zapadnega kamenja¹⁾ je bolje kreniti, bržko breg grape dopušča, na desno na travnato polico »v Studencih« in potem dalje na temnozeleno »Tratico.« Kakor oaza ti zazeleni ta visoko ležeča tolsta planinska tratica, polna sočnatega zeliščja.

V prvi polici »Studencev nad Tratico« je močan izvirek ledeno-mrzle vode; odtod ime. »Studenci« in »Tratica« imata vsega okoli 250 m strmca, katerega prehodiš precej položno; potem se krene čez grapo na desno v dolgo stegnjeno polico »Nos«, ki se po njej gre naravnost doli na turistovsko pot iz »Špranje«. Z Ojcingerjem pa sva jo krenila po bližnjici na levo raz polico »Nos« do bližnje lovske kočje »Na Lajovem« (Jägerhütte in der Špranje) in odtod po dobrem kolovozu v zajzersko kočjo. Z vrha škrbine sva odšla ob 10ih dopoldne ter prišla do kočje »Na Lajovem« ob pol 1.

Malo nižje pod prevesno skalo sva vedrila skoraj celo uro. Okoli poldne se je nebo zmračilo in usula se je od Poldnjašnje Špice čez Brda in Zajzero močna ploha. Čepela sva z Ojcingerjem tik kolovoza pod skalo in se pogovarjala o postopanju gozdnih oblastev, ki preganjajo drobnico na korist lova in divjih koz, ter o brezzmiselnem ponemčevanju zapuščenega slovenskega roda na koroški meji. Mimo naju pa so turisti mokri kot miši, zatepeni v plašče na splah (Radmantel), iz Špranje in Višje gore, capljali po potočinah kolovoza, brišoč si izpod kap curkom lijoči pot. Vidno trudni so naju popraševali, če je še daleč do kočje. Ob 1. uri 20 minut je dež prenehal, tako da sva suha in zadovoljna stopila na verando kočje ob 2. uri 45 minut popoldne. Bila je polna nedeljskih, seveda nemških izletnikov, tako da sva s težavo dobila skromen kotiček za kosilo. Škrbine in grape »Hude Police« iz Zajzere niso vidne. Le opoldne.

¹⁾ G. pis. rabi ta izraz za »Steinfall«.

ko solnce stoji visoko, obsevajo žarki robove grape, da je vidna smer, in popoldne prosevajo ob levem boku Špice Hude Police, tako da se domneva na otvor (Öffnung) v grebenu.

Spomini in načrti.

Dr. Fran Tominšek.

(Dalje.)

5.) Črez »Skok« v Vrata.

svojena postojanka na Križu nam je bila pravcata trdnjava: zavarovala je izvršitev naših naprav ob Razóru in Križu; nemško planinsko društvo je pač dodelalo že pričeto pot iz Krnice črez Križko steno, v našem delu pa nam ni več nasprotovalo.

Novе kočе na Križu doslej še nismo postavili — zadržale so nas druge neodložne stavbe: Aljažev dom, Kadilnikova kočа na Golici, Kamniška kočа, povečanje Triglavske kočе na Kredarici, projekt kočе na vrhu Črne prsti itd.; to bo pa le v korist bodoči Križki kočі, ker ustanovimo najprej vse potrebne zveze in potem priredimo kočо kot večje planinsko zavetišče i za Razor in prehode (Križka jezera), i za bajno Škrlatično skupino.

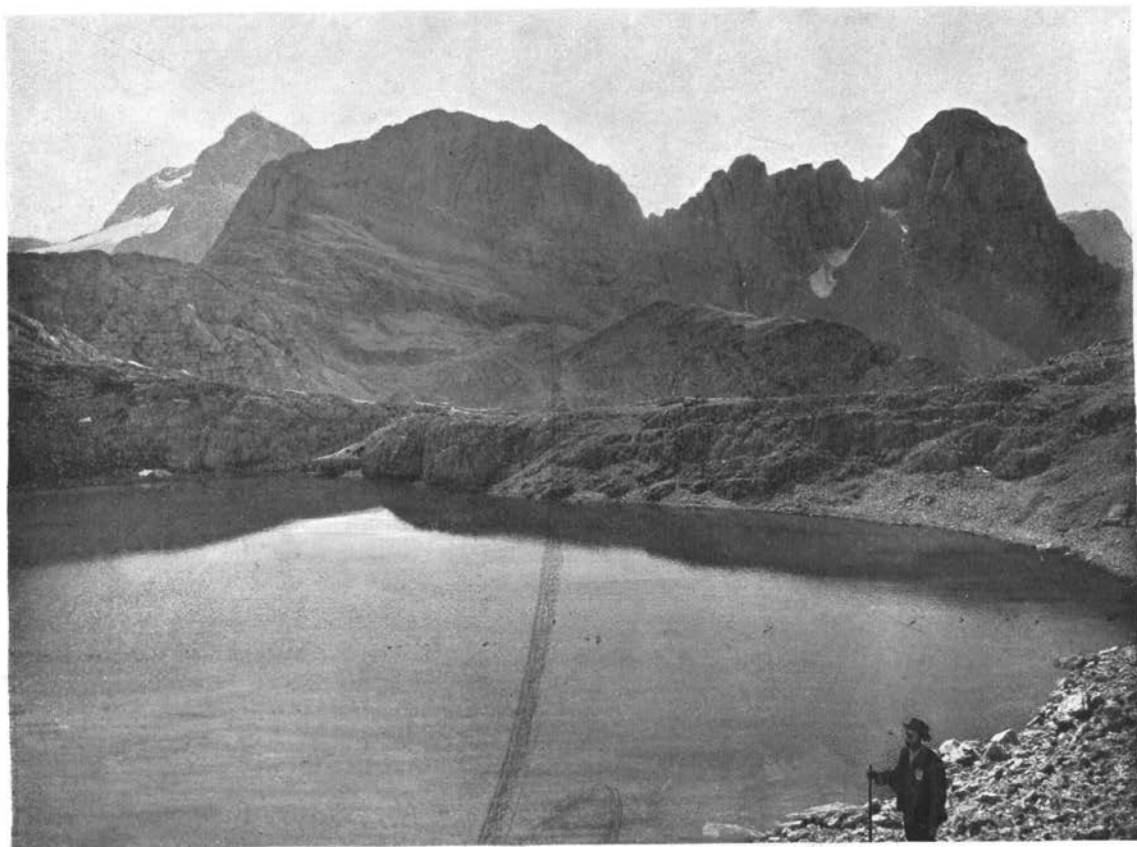
Prvo naše delo je bila dvojna pot črez Razór — zapadna preko Mlinarice, vzhodna preko Velega potoka in Križkih Podov. Pričeli smo to delo l. 1903., dokončavali pa l. 1904. Iz prejšnjih poglavij nam je znano, da je imela obojna smer izhodišče samo iz Trente. Zato smo morali skrbeti še za zvezo s Kranjskogoro in Vrati (Aljaževim domom); posebno sestop s Križkih Podov v Vrata nam je delal preglavico, ker se edina do tedaj znana smer črez »Vratca« (sedelce med Križem in Stenarjem) in potem preko »Grunta« ali »Dovka« (= Dolka; Dolek med Rogico in Stenarjem) radi lova ni dala prirejati brez ovir. Sploh pa smo morali terén še natančno proučiti. Da določim najprimernejšo zvezo s Križkih Podov v Vrata, sem se podal meseca julija l. 1904. na pot, in sicer najprej v Trento.

Pot sem ubral skozi Vrata; spotoma sem si ogledal, kako vrlo je napredovala stavba Aljaževega doma, ki smo ga imeli v kratkem otvoriti. Okoli poldne sem odrinil proti Luknji; preizkusil sem našo novo pot črez planino Bukovlje in se uveril, da je Požganec po našem naročilu dal iztrebiti pot in zlasti posekati drevje, ki so ga plazovi nametali in nagnili črez pot; nova steza je bila po tem popravilu izdatno boljšana.

Triglav

Sovatna

Pihavec

Zgornje Kriško jezero.

88a

Ko sem prispel iz gozda na planino Bukovlje, so nenadoma pridrveli sem od Luknje sivi oblaki in zastali nad menoj viseče strmine Stenarja in Sovatne. To mi je bilo od srca žal, ker bi bil rad občudoval te široke, razrite stene — kako bi bil mogel ta dan slutiti, da bo tod tudi prehod na Križke Pode? Megle so se oprijele tudi Triglava in že je votlo zahrumelo okoli sten nad Luknjo.

Marsikomu bi bil to zadosten opomin, da se vrne v zavetje Aljaževega doma, mene pa zaupnost do vremena za karsibodi ne zapusti (zato mi je pa tudi že čestokrat izkazalo globoko udanost — do kože); sicer sem si bil nedavno kupil lep nov »komisijski« plašč in sem se kaj rad pobahal, da mu je zajamčena nepremočljivost. Pogum mi torej ni upadel in spustil sem se proti Luknji.

Dolg, strm plaz drži tik pod njen ozki rob in prav utrudljiva je pot po rušečem se grušču. Naša nova pot je še precej ugodna, ker drži nad planino dalje časa ob travnatem robu plazu pod stenami Sovatne; šele višje proti vrhu Luknje, kjer se že čisto zbližata obojestranska grebena, sem hotel kreniti čez grušč pod Triglavski greben. Sunkoma je začel veter okoli mene vihrati in nenadoma je nekod s Triglava zrušil krhko skalnato plast, ki se je udrla s silnim ropotom na plaz. Razdrobljeno rjavo kamenje je popadalo v bližino pota, ki vodi pod Triglavskimi stenami od Luknje proti »Pragu«¹⁾. Nezaupljivo sem se jel ozirati kvišku po raztrganem skalovju, ki pada s Triglavskega grebena kar navpično proti plazovju pod Luknjo, in kljub svojemu pogumu sem jo jadrno zavil nazaj proti nižjim, bolj položnim odlomkom Sovatne. Tam drži proti vrhu Luknje nekaj jarek, večkrat zaprt po ogromnih kladah; po tem jarku sem se smukal in vil proti vrhu; ves poten in zasopel sem ga dosegel.

Sedaj bi moral pač slediti pravilom vseh pravih planincev — potopiscev: ker sem imel hudo sapo, bi si moral globoko oddahneti, razširiti prsa in se nasrkati svežega planinskega zraka; ker me je oblival znoj, bi trebalo skrbno ogrniti si plašč in poiskati zavetja za skalami, ki pokrivajo vrh; tudi požir žganja bi ne bil odveč; ker sem hodil od Aljaževega doma že dve in pol uri, naj bi najmanj pol ure počival in slastno srebal solidno vsebino svojega nahrbtnika; in ker sem bil konečno res na vrhu znamenitega prelaza Luknje, bi moral razprostrti zvesto spremljevalko »specijalno karto« in določiti

¹⁾ Ta pot je sploh malo priporočljiva, ker se na njo kaj rado ruši kamenje; za sestop z Luknje v Vrata nima pomena, ker te dovede veliko previsoko na pot čez »Prag«; za zvezo iz Trente na Triglav pa imamo sedaj našo znamenito pot čez »Komar«.

višino (po starih zemljevidih bi prisodil Luknji 1779 *m*, novo merjenje pa zatrjuje višino 1774 *m*) in potem bi trebalo premotriti in opisati divjo okolico, pred vsem iznad ozke ravnice, ki jo tvori vrh Luknje, štrleč ostri in raztrgani, nepristopni Triglavski greben, onstran (proti severu) pa nalahko se dvigajoče travnato pobočje Pihavca, ki ga ločijo ostri odlomki Sovatne od Vrat.

Toda vihar poje rad svojo posebno pesem; stopivšega na vrh me je zgrabil s tako silo, da sem se kar upognil in se zatočil po travnatem pobočju na Trentsko stran, da si poiščem kakega zatišja. Nebo se je hipoma pooblačilo in kar na mah se je žarko zablščalo krog mene — odsekan pok — treščilo je v bližnje Triglavske stene.

Huš, kako sem jo zdrsnil navzdol proti Zadnjici! (Dalje prih.)

Planinskega cvetja na grob našemu Motu!

Jos. Abram.

(S sliko.)

Ve gore . . . !

Da nikdar bi na vas ne gledal,
na vas proklete! Toda ne!

— — — — —
Goré visoke, oprostite,
visoke ve in najmilejše,
najlepše v svetu . . . !

Ševčenko, Kobzar.

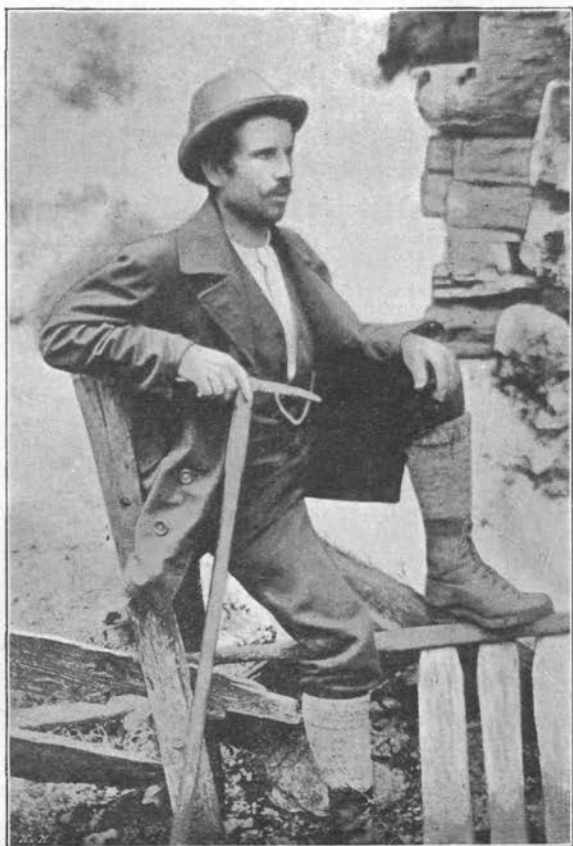
Kdo izmed cenjenih čitateljev, zlasti planincev, mi bo zameril ako se na tem mestu spominjam moža, ki ni bil ne bogatin ne učenjak, ki ni koristil naši domovini ne z denarjem ne s peresom, a je bil pravi mož od nog do glave, korenjak mehkega srca, ki je ljubil svoj planinski dom z vsem ognjem domačina, oprtega na trdo, pa vendar drago domačo grudo.

Urednik našega lista mi je nedavno pisal, da je prijateljstvo, ki se sklene na planinah, stalno in iskreno. K tej resnični trditvi še pripomnim, da so na planinah tudi za demokratično mišljenje, čutenje in vedenje ugodnejša tla nego drugod. Veličastnost stvarstva vleče človeka zopet h naravi, ruši z nevidno silo razlike stanu in celo naziranj med častilci planin in veže njihova srca z bratovsko ljubeznijo; mati narava hoče, naj se sinovi v njenem objemu ljubijo!

Da, prijateljstvo, ki je bilo sklenjeno na planinah, je stalno in iskreno! Tako prijateljstvo je vezalo tudi mene z nepozabnim, na planini umrlim, slovitim trentskim vodnikom Andrejem Komacem, p. d. Moto. In lahko govorim tudi v imenu vseh mnogoštevilnih planincev, ki so občevali le enkrat z rajnikom, da so ga iskreno ljubili in da kremenitega poštenjaka ne bodo pozabili nikdar.

Rajni Andrej je bil skozi in skozi veren sin planin, ki so mu ustvarile mehko dušo in tisti ljubeznivi i prikupni značaj, ki se je v prvi uri omilil meni in vsakomur. Ljubil sem in ljubim planinsko ljudstvo sploh, vendar moram priznati, da sem čutil do rajnika posebno nagnjenje, iskal sem ga med stotinami in pogrešam ga sedaj..

Kršnega Krasa trd sin sem, nevajen plakati; a ko sem izvedel o Tvoji grenki smrti, predragi mi rajnik, kaj bi bil dal, da bi se bil mogel izplakati! Tuga mi je ovila srce. . . . Stopil si mi živo pred dušo. Saj sem videl v

† Andrej Komac. (Mota).

Tebi utelešene naše divne planine; iz Tvojih oči je odseval ves njihov čar; — stal si pred menoj, kakor bi mi rekel: »Glej, v njihovem imenu sem Te prišel pozdravljat!« — — Da! Saj si bil njihov najboljši znanec, saj si preživel v njihovi sredi, v prosti, ljubi, visoki naravi nad pol življenja; saj si se ž njimi razgovarjal kot z materjo, z brati in deco; saj si dihal njihov omamni dih, si vedril glavo z istim

sinjim vzduhom, radostil in krepil srce z njihovo nežno in obenem veličastno večno himno. Da, lahko si prišel! A žal, da si prišel le kot spomin. Toda, ali nisi hud na planine? Saj so te one takó mrzlo objele! . . . O krute planine! In vas naj ljubim? Srd mi je vstajal v duši, da bi vas proklel, podrl, zatrl. Toda Ti si se nasmehljaj in zagledal sem Te nakrat pod visoko, širokokrilato smreko; videl sem, kako je globoko zgrinjala nad Te široka krila in žalovala nad Tabo v beli sneženi obleki, v žalni obleki prirode. Oprostite, planine, ljubile ste ga, ljubile vse življenje in ob težki smrtni uri! Oprostite, predrage . . . Zasnul si, ljubi Andrej, zasnul na veke, a med nami, planinci, ostaneš živ; spomin na Te ostane svež, mlad in blagoslovljen med nami. Ni bilo neplodno Tvoje življenje, nisi živel samemu sebi!

* * *

Rajni Andrej Komac je bil rojen v Trenti na Logu h. št. 15, 6. junija 1853, umrl pa na Hudi ravnji, blizu Vršiča ob poti v Kranjskogoro nenadne smrti, skoraj gotovo za srčno hibo, 10. decembra 1908. (Glej naše poročilo o tej nesreči, v 1. številki na str. 18. *Uredn.*) Kot Trentar je bil lovec že od mlada, z vodništvom je pa začel z dvajsetim letom. Nad 20 let je bil osebni vodnik slovitega tržaškega planinca dr. Julija Kugyja, ki se je ljubega vodnika tudi dejanski spominjal do zadnjega. Ž njim je prehodil in preplezal večkrat vse vrhove Julijskih planin, ž njim je prvi našel pot na drzni Suhi plaz (Škrlatico) od obeh strani, odkril je Kugyjevo pot na Triglav i. t. d. Z dr. Kugyjem je prehodil Dolomite, Koroško in sploh našim deželam sosednje gorovje.

Zadnjih 18 let je bil vodnik in ob enem lovski čuvaj g. Bois de Chesnea iz Trsta, ki ga je, kakor vsakdo, vzljubil z vso dušo. Ko je izvedel o njegovi smrti, je z brzo naglico prihitel iz daljne Nove Gradiške v Slavoniji, je z vodnikom Špikom (Ant. Tožbarjem), pregazil v hudi zimi zamete in plazove iz Kranjskegore čez Vršič, da bi se udeležil pogreba, a došel je prepozno. Le par vrstic iz njegovega pisma: »Njegova smrt me je tako pretresla, da ne morem povedati. Ne sramujem se priznati, da se mi je mnogo solza potočilo po licih. Zdi se mi, kakor bi ne bilo res, da mi ne bo nikoli več videti zvestega tovariša.« Tam na preprostem Trentskem pokopališču je klečal mož v snegu dolgo, dolgo, plakal in molil in se poslavljaj od blage duše. . .

Rajni Andrej Komac je bil dolgo vrsto let vodnik »N. P. D.«. Kot vodnik je izpolnjeval točno svoje dolžnosti, a se je vedno trdno držal

Turski žleb.

920

načela, da mora ohraniti zvestobo svoji domovini, tudi če je v tuji službi. To ga posebno diči. Žal, da v tem oziru nastopi marsikdo, tudi med vodniki, opolzlo pot — radi tuje hvale in tujih grošev! Rajni Andrej je, kadar je bilo treba, priskočil našemu »S. P. D.« s svojimi nasveti in obilnimi izkušnjami. Veselil ga je vsak novi načrt in napredek »S. P. D.«, in to tem bolj, ker je »N. P. D.« skozi toliko in toliko let prostega in neoviranega gospodovanja v Trenti popolnoma preziralo in zanemarjalo ta kraj. Ne morem si kaj, da ne omenim še dejstva, da bi bilo to društvo s svojimi načrti docela osamilo Trento, ker je nadelovalo pota le ob njeni periferiji. Ti načrti bi bili, ako bi se bili izvršili, zelo škodili vsej Trenti. »S. P. D.« pa se je odločilo, da bo napravilo vse važne točke dostopne iz Trente in njenih dolin in zvezalo Trento z vsemi drugimi dolinami in prehodi. Kakor vsakemu Trentarju, tako je ugajal ta načrt tudi nezabnemu našemu Andreju; korist ljubljene doma mu je bila nad vse in on je dobro prepoznal nevenljive zasluge našega društva za Trento.

Kolikokrat smo z rajnim Andrejem in Špikom, po zimi za gorsko pečjo, po leti pa pod zeleno košato lipo pred cerkvico ali pa po planinah in robih v duhu delali načrte za nove poti in pri tem zadovoljno vlekli iz neizogibne čedre. In kaj je vedel in znal rajni Andrej, se je kmalu pokazalo. Drzni Komar na strmi Triglav, pot na veličastni Razor in spretno izvedena pot na nevarni Jalovec, katera veže ob enem tudi Predel s Trento, so njegovo delo, izvršeno pod vodstvom tovariša prijatelja Špika.

Koliko vedrih spominov na rajnega Mota bedi v moji duši! Vsi so častni za rajnika človeka, kristjana, Slovenca in planinca! Morda zagledajo kdaj beli dan!

Za stare dni si je postavil rajni Mota mlin ob Zadnjici. Spominjam se, da sem mu pred nekaj leti pisal, kako bo sedel pred mlinom, ko ne bo mogel več hoditi po planinah, kako bo pušil svojo čedro in z velikim hrepenenjem zrl izpred mlina na Triglav in naokrog po gorah: in takrat mu bodo ob mladih živih spominih zažarele in porosele oči, srce mu pomladelo, a obenem zakrvavelo in zbog premočnega hrepenenja in žalosti — onemelo. »In tako Vas bodo našli mrzlega, trdega, s čedro v rokah, s počenim srcem, z napol odprtimi očmi, vprtimi v Triglav, in z rosnim licem«.

Ni se izpolnilo! Na planini si končal tek nemirnega življenja, v vihri in snegu . . . Ljubi Andrej! Počivaj mirno na preprostem trentskem pokopališču! V duhu poslušaj še nadalje bobnenje Soče,

ki Ti je bilo vedno toli ljubo, poslušaj in uživaj še nadalje tajno, veličastno večno pesem planin, ki naj se družijo z nebeškimi himnami.

Tam gori na Hudi ravni bo pa stalo običajno znamenje Tvoje smrti, a še v mrtvem srcu Ti berem željo, da bi Ti napisali na desko edino Tebe vredne besede:

»V planinah bil je dom najljubši moj,
pod smrekami tu našel sem pokoj.
Oj, zmoli zame Očenaš, prijatelj moj!«

Izprehodi po Gorjancih.

Jakob Zupančič.

(Dalje.)

Marsikateri turist veselo zavriska, ko pride ob lepem vremenu na vrh kake gore, toliko bolj na Gorjancih, ker bližnji robovi gozda tako točno odgovarjajo, da bi jim človek kmalu začel narekavati vse gorske vzklike in pozdrave. Zakličem torej nekega dne: »Kaj si želim vrh Gorjanca?« Odgovor: »janca!« To je res pametna misel. Preiščem si žepe, da pojem in popijem, kar sem si bil za pot natlačil. Tako sedim na razvalinah pri gorskem kosilu, kar se mi približa oblaček, hoteč me poškopiti. Nevoljen zakličem: »Kdo mi pa dež pošilja?« Odmevalo je: »Ilja!« In res sem bil obrnjen proti cerkvi sv. Ilije. Brž sem se spomnil na Trdinove gorske vile in deklice, ki se hočejo nekoliko pošaljiti z menoj. Tam od bukve je zletel črn tič. Radosten zakličem: »Ti si tudi tukaj, moj črni kos!« Odmev: »ni kos!« Ej vruga, kaj pa je potem, če ni kos? V Podgorju je vendar vse živo kosov! Stopim torej bliže k drevju in zapazim, da res ni bil kos, ampak črna žolna, ki je tukaj precej redek tič. »Kje tičiš, nagajiva gozdna vila?« Ali gozd mi ni odgovoril, stal sem preblizu.

Odidem torej na svoje prejšnje mesto, da spravim svoje kosilce pod streho. Moj radovedni spremljevalec pa je med tem še nadaljeval vprašanja na gozdna bitja, ki so mu zopet točno odgovarjala. »Kaj moško nam srce ogreva?« Odmevalo je: »Eva.«

»Kaj je vrhunec ženskimi nadam?« Odmevalo je: »Adam.«

Odhajal sem že, ali sva že, kar se spremljevalec še enkrat obrne nazaj in zakliče: »Kaj pa, če cvetje žensko mine?« Odmevalo je: »Skomine!« V večji razdalji je namreč gozd odmeval že tri zloge.

Z vrha se vrnemo lahko po enem že prej opisanih potov, n. pr. čez Krvavi kamen v Gabrije. Za izpremeno pa jo zavijmo od Krvavega kamna, prišedši še pred studencem v Kotéh, na desno po gorskem hrbtu po bližnjici čez strme košenice, skozi gozdlič in potem po zelo razdrtem kolovozu po škrljastem svetu v Jugorje in doli v Gabrije. Potem jo mahujemo po znani cesti na Hrušico in sv. Jošt in čez gozd po dobro izhojeni poti naravnost v Gotno vas in po klanecu stare ceste čez Grm v Novomesto.

Sestop se pa tudi lahko izvrši z vrha Gorjanca na nasprotno stran proti vzhodu po hrvaški meji ob gozdu naprej nad Kobiljim vrhom v »divjo, zakotno in jako globoko in strmo grapo«, liki velikanski čeber, v Tisovec. Tam raste bojda še divja tisa, kakor tudi v kočevskih hribih; drevo že povsod izumira. O tej divji krajini, več ur dolgi udrtini in razpoki, piše Jan. Trdina, da je tako odljudna in mrtva in otožna, kakor bi bila nalašč ustvarjena za puščavnika. Samostana sicer še ni tukaj; ako pa presedlamo čez gorski hrbitič v dolino Globočico, ki je vse bolj prijazna kakor Tisovec, pridemo kmalu do velikanskega samostana v Pleterjih pri Št. Jerneju.

Redke družbe Novomeščanov, ponajveč dijaki, jo udarijo z vrha sv. Gere na hrvaško stran mimo Sekuličev, Buličev do Radatovičev ali v sv. Nedeljo in potem v Metliko. Za to pot pa je treba skoro dva dni, zlasti kadar se vesela družba zadrži nekoliko v sv. Nedelji pri vlaškem župniku — dekanu. Ko bode železnica tekla do Metlike, bodo Novomeščanje turisti gotovo hodili večkrat po tej bližnjici čez Gorjance v Metliko.

Obrnimo se zdaj zopet nazaj od sv. Gere v dolino Gorjanskega potoka do fabrike, kjer se znamenja nehajo. Na levo od fabrike gre cesta proti Straži na karlovško cesto, to pot pa že poznamo. Obrnemo se na desno od fabrike po lepi kolovozni poti. Na koncu delavske naselbine pri zadnjih dveh hišicah krenemo na levo na prvo stezico po strmem bregu navzdol. Pod fabriko se namreč dolinica strašno hitro udere v globok žleb, ki se odslej zove Glažuta (na specijalni karti Glaserbach), ker je bila svoje dni v bližini proti Cerovcu steklarna. Ko letimo po stezici po gozdni strmini navzdol, zaslišimo in kmalu tudi zagledamo pod sabo lepo vodico, ki pridrvi od desne strani ter je prav podobna gorenjskim Belicam. Strugo zastavljajo debele, uglajene skale in voda se peni v hudem strmcu navzdol v Glažuto.

Naša pot preskoči vodico ter gre nekaj časa jako zložno na desni strani Glažute med mladim drevjem. Spomladi cvete tu okrog vse polno divjih črešenj, med grmovjem pa je vse pisano gorjanskih

cvetlic, n. pr. več vrst konopnic (*Dentaria*). Svet se kmalu odpre, pot se spusti hitreje navzdol in pride pod Vrhom pri Dolžu do potoka, ki pa tukaj nima več vode. Izgubila se je med potjo v zemljo in prihaja morda pri Težki vodi na dan, da napaja novomeški vodovod. Najbrže je zato novomeška voda ob deževju tako kalna.

(Konec prihodnjič.)

Društveni vestnik.

Umrlji člani. — Dne 4. aprila t. l. je umrl zvesti član Tržaške podružnice, veleč. gosp. Jakob Sedmak, župnik v Divači. Pokojnik je bil več let zaupnik podružnice in si je stekel zlasti mnogo zaslug, ko je podružnica prevzela romantično »Divaško vilenico« v svoje področje. Naj počiva v miru zvesti sin naroda in ljubitelj prirode!

Novi člani. — Osrednjega društva: Fran pl. Šuklje, deželni glavar in dvorni svetnik itd.; dr. Ivan Šušteršič, državni in deželni poslanec itd.; Alojzij Kliment, dvorni svetnik in finančni ravnatelj; Leopold Tratnik, pasar, posestnik in gostilničar; dr. Fran Gaberšek, odv. kand., Štefan Pogačnik, c. kr. davčni oficijal; Oskar Siebenschein, knjigovodja; Hugo Lenasi, c. kr. poštni asistent; Janko Lenasi, trgovec; L. Fürsager, trgovec; dr. Evgen Lampe, stolni vikar, deželni odbornik; Evgen Jarc, c. kr. profesor, deželni odbornik; Fran Kristan, višji oficijal dežel. odbora; Mirko Česnik, računski oficijal dežel. odbora; dr. Rudolf Marn, c. kr. finančni koncipist; Josip Šircelj, c. kr. računski asistent; Ivan Šešek, magistr. svetnik, vitez Fran Josipovega reda; Fran Trdina, mestni knjigovodja; Ivan Rupnik, magistr. konc. pristav; Karol Šebenik, magistr. oficijal; Dr. Mirko vitez Grasselli, c. kr. sodnik; Anton Nagode, c. kr. sodnik; Stanislav Jančič, c. kr. avskult.; Karol Zotman, c. kr. sodnik; Oton Kette, c. kr. dež. vlade konc. prakt.; Karol Wardo, uradnik Ljubljanske kreditne banke; dr. Jožef Jerše, stolni vikar in profesor; dr. Fran Grivec, sem. prefekt; dr. Ivan Lavrenčič, odv. kand.; dr. Ivan Fermevc, odv. kand.; Dragotin Fakin, l. elektr. strojnik in posestnik; Franc Šušteršič, postajenačelnik južne železnice; Alojzij Hlavaček, ravn. c. kr. glav. tobačne tovarne; Franc Kralj, gimnazijski profesor; Anton Bučar, trgovski sotrudnik; Josip Šelovin, trgovski potnik; Josip Turk, deželni poslanec, trgovec in posestnik; Ludvik Štricelj, trgovec in posestnik; Ludvig Dermelj, učitelj v gluhonémnici; Ivan Kregar, pasar, posestnik in svetnik trgovske zbornice; Peter Krisch, gostilničar; dr. Evgen Gallatia, zdravnik; Herman Češnovar, gostilničar in posestnik; Matej Hubad, koncertni vodja; Herman Deisinger, trgovski sotrudnik; Viktor Meden, trgovec in posestnik; Fran Ševčik, puškar in posestnik; Josipina Schumi, tvorničarka; dr. Pavel Grošelj, profesor mest. dekl. liceja; Fran Zelenik, knjigovodja; dr. Pavel Pestotnik, gimnazijski profesor; Ivan Bonač, c. kr. računski asistent — vsi v Ljubljani. Anton Koritnik, profesor zavoda sv. Stanislava, Št. Vid nad Ljubljano; Helidor Petrič, urar; France Bobnar, strojnik; Oskar Žužek, visokošolec; Peter Bernik, mesar — vsi v Postojni; Matija Ambrožič, veleposestnik v Novi Sušici pri Postojni. Alojzij Durjava, posestnik; Matija Debevc, posestnik, Matenja vas pri Postojni; Filip Kavčič, veleposestnik; Lenard Del Linc, veleposestnik; Ljudevit

Micheli, veleposestnik, vsi v Razdrtem; gg. Josip Kobe, trgovski sodnik v Ljubljani; Ivan Korbar, c. kr. finančni koncipist v Krškem; Josip Verbič, c. kr. nadgeometer v Trebnjem, igralno omizje na Zg. Rožniku kot ustanovnik. Fran Ksav. Ažman, tovarniški poduradnik na Javorniku. — Kamniške podružnice: Stanislav Adler, c. kr. geometer v Logatcu. — Kranjske podružnice: Makso Fock, tovarnar; Fran Holzhaecker, zobotehnik; Anton Šinkovc ml., posestnika sin; Karl Windischer, posestnik, vsi v Kranju. Josip Jurgele, tesarski mojster; Anton Legat, posestnik, oba na Selu. Fr. Pogačar posestnika sin; Josip Žemlja, posestnik in gostilničar, oba na Vrbi. — Podravske podružnice: Dr. Ivan Arnejc, profesor; Franjo Bureš, urar; dr. Fr. Firbas, notar, vsi v Mariboru. Janko Grivec, posoj. tajnik v Ormožu. Fran Horvat, slikar; Josip Hvalenc, posoj. knjigovodja; Anton Hohnjec, učitelj; Rudolf Jahl, železnični adjunkt; dr. Florjan Kukovec, odvetniški kandidat; Anton Omahna, železnični oficijal; dr. Josip Povalej, c. kr. finančni komisar; Feliks Rop, trgovec; Josip Sever, davčni asistent; Ivan Šoštarič, trgovski sodnik; Marko Stanjko, odvetniški kandidat; Ivan Tomažič, zastopnik; Zrenko Vanek, mag. pharm.; Viljem Weixel, trgovec; Alojzij Zavadič, mag. pharm., vsi v Mariboru. Dr. Karl Grossman, odvetnik v Ljutomeru. Marljiv član je g. Miško Reicher, ki je letos nabral že 19 novih udov. — Savinjske podružnice: Pavel Flere, nadučitelj pri Sv. Štefanu pri Šmarju. — Tržaške podružnice: Gabrijel Piščanc, kaplan v Škednju; Franc Lenček, adjunkt državne železnice; Viktor Bohinc, trgovec; Rudolf Pehani, trgovec; Slavoj Dimnik, c. kr. učitelj pripravnice; Milan Klemenc, uradnik Jadranske banke, vsi v Trstu; Andrej Zupančič, notarski kandidat v Komnu. — Pripomnja uredništva. Podružnice razvrščamo v abecednem redu, vse posamezne gg. nove člane pa v sporedu in z naslovi, kakor so prijavljena njih imena tajništvu, oziroma blagajništvu Osred. odbora.

Darila. — 1. Osrednjemu društvu je podaril gosp. Jos. Mayer, lekarnar v Ljubljani, dragoceno domačo lekarno; g. Vaso Petričič, veletržec v Ljubljani, 25 K.¹⁾ — 2. Za kočo na Nanosu: Čitalnica v Postojni čisti dohodek zabavnega večera 55:58 K; Sokolska maskerada v Postojni 56 K; gosp. sodnik A. Ausec, izgubljena stava 1 K in iz neke sodne poravnave 8 K; Čitalniški predpustni večer 30:76 K; Čitalniška slanikova večerja 15:01 K; g. Sever Ivan 1 K; g. Jurca Adolf, vsled odsotnosti slanikovega večera 2 K; g. Rihard Koller 1 K; g. Anton Istenič 10 K; g. G. Pikel, sodnijska cenitev 2 K; (vsi v Postojni); g. Dekleva Fran (Slavina) — 60 K; g. Ant. Krisper, (Ljubljana), mesto venca na krsto A. Ditrichu 20 K; g. Peter Majdič, Celje, mesto venca na krsto A. Ditrichu 20 K; gosp. Stepančič Fr., kaznovana radovednost 1 K; za eden poljub neznanec 10 K; gosp. Lavrenčič Josip, Ljubljana, 10 K; gospod Jenček Jernej, Predjama, kazenska poravnava 7:50 K; g. Cvetnič, Št. Peter, 10 K; gospod Maček za odstop večerje 1 K; gospod Petrič Matija pri taroku — 10 K; veselo omizje v Št. Petru 3 K; g. Spilar Ludovik v Št. Petru 5 K; gosp. Srebotnjak Jože, Predjama, kazenska poravnava 10 K; g. Kavčič Filip, Razdrto, iz nabiralnika 12:50 K; gosp. Mladič Anton, c. kr. sodnik, Šmarje pri Jelšah, 10 K; g. Jože Petrovčič, župan, 10 K; Karl Mayer, grajščak, 20 K (oba v Vipavi); gosp. Jože Podboj, Predjama, kazenska poravnava 10 K; gosp. Alojz

¹⁾ Kot prispevek od prodaje čistila za čevlje („Zlatorog“). G. Petričič se je namreč zavezal, od vsakega prodanega ducata „Zlatoroga“ podariti našemu društvu 12 v. Zahvaljujoč ga, priporočamo našim članom to čistilo.

Kranjc, Št. Peter, kazenska poravnava 10 K; g. Janez Kenic, Orehek, kazenska poravnava 10 K; g. Ivan Bajc, Vrhnika 1 K; gosp. Maks Inocente, Reka 20 K; g. Franc Korošec 1 K; g. Karl Sturm 1 K; g. Leo Mencinger 1 K; g. Franc Jesih 1 K (vsi v Ljubljani); slav. županstvo Št. Peter 10 K; slav. županstvo Hrenovice 10 K; sl. Notranjska posojilnica v Postojni 200 K; sl. županstvo v Postojni 100 K; sl. Posojilnica v Vipavi 20 K; izletniki na Nanos nabrali 15 K; izletniki v Studeno nabrali 120 K; veselo omizje v hotelu Ribnik 2 K. Vsi zneski so naloženi v občinski hranilnici v Postojni. Srčna hvala vsem ter prosimo obilo posnemovalcev. — 3. Kranjski podružnici so nesli nabiralniki do 22. t. m. in sicer: Joštar 357 K, Geiger 392 K, Jeglič na Selu 607 K in Jezeršek 670 K. — 4. Cerkljanski podružnici. G. Bevk Gabriel, trgovec v Cerknem, 7 K kot skupiček pri njem prirejenega planinskega večera; g. Stres Anton, nadučitelj v Cerknem, in g. Plemelj Jos., trgovec v Cerknem, po 1 K, ker na planinskem plesu nista plesala; g. Ehrlich Norbert, c. kr. gozdar v Cerknem 2 K; g. Lašič Andrej, šolski nadzornik v Tolminu, kot vstopnino k planinskem plesu 4 K. — Z objavo daril za Aljažev dom pričnemu prihodnjič.

Občni zbori.¹⁾ — 6. *Kamniške podružnice.* — Vršil se je dne 4. febr. 1909. Načelnik, g. Jernej Kemperle, pozdravi došle planince in se spominja v l. 1908. preminulih članov: gg. Avgusta Hermana in Josipa Fajdige. Nadalje poroča o prevzetju Kamniške koče na Sedlu v oskrbo Osrednjega odbora v Ljubljani, ki je nase prevzel tudi markacijo in popravo starih potov (na Planjavo, čez Sleme na Skuto) ter napravo novih potov. Podružnica ima res še precej dolga, a je upanje, da ga poplača v treh letih, ker je stanje članov ugodno. —

Tajnik, g. Stelé ml., je nato poročal o živahnem gibanju podružnice v letu 1908. Odbor je imel več sej in se je trudil, da bi opomogel slabemu gmotnemu stanju podružnice. Članov je štela v preteklem letu 102, in sicer 86 pravih in 16 podpornih. — Tvrška, ki noče biti imenovana, je podarila podružnici 50 K; poveljstvo c. in kr. 3. armadnega kora v Gradcu je obljubilo podporo — delavne moči — ako bode podružnica gradila tudi vojnim interesom važna pota in aprave (vodnjake). — Podružnični član g. Makso Koželj je postavil na Malem gradu orientacijsko tablo, za kar se mu izreka zahvala.

Iz blagajnikovega (g. Kumer) poročila je razvidno, da je imela podružnica v letu 1908. dohodkov 2519:24 K, stroškov pa 2527:46 K; torej primanjkljaja 8:22 K. — Nato se je vršila daljša debata gledé oživljenja planinskega in tujškega prometa v Kamniku in okolici; društveni odbor se naj obrne na c. kr. železniško ministerstvo zaboljšanje železnične zveze Ljubljana-Kamnik in za pomnožitev osebnih vlakov. — Nasvetovalo se je nadalje več prekoristnih naprav v skupini »Krvavca«: zveza od Krvavca do Kokrškega sedla, pot čez Kamniško sedlo na Kotličče itd., v kar se pa podružnica, dokler nima potrebne glavniške imovine, ne more spuščati; ona more te naprave le priporočati Osrednjemu odboru v Ljubljani. Konečno je sklenil občni zbor, da priredi letos skupen izlet na Triglav.

7. Izredni občni zbor Kranjske podružnice — gradnja Prešernove koče, osigurana. — Dne 9. marca se je vršil v Kranju izredni občni zbor onootne podružnice, čigar edini predmet je bil razgovor o novem načrtu in proračunu za gradbo Prešernove koče.

¹⁾ Poročila o občnih zbora objavljamo v istem sporedu, kakor nam dohajajo. Došla so tekom aprila še poročila o občnem zboru Idrijske, Podravske, Kranjskogorske in Tržaške podružnice. *Uredništvo.*

Načelnik, prof. A. Zupan, pozdravi navzoče zborovalce, posebno načelnika Osr. odbora dr. Frana Tominškega in dame-članice, ki so se letos prvič udeležile zborovanja. Nato poroča o odborovem delovanju od zadnjega občnega zbora. Odbor je dal napraviti nov načrt za gradbo Prešernove kočice in dva proračuna. Stavba bo veljala glasom cenejega proračuna, ako ne bode nižjih ponudb, okroglo 12.020 K. Deželni poslanec in odvetnik dr. Vilfan v Radovljici je obljubil, da bode vse potrebno preskrbel in ukrenil glede podružničnih zemlje-knjižnih zadev.

Nato poroča blagajnik g. R. Kokalj temeljito o stavbi Prešernove kočice, o proračunu, o posojilu in dohodkih, oziroma amortizaciji.

Iz njegovega poročila posnamemo le sledeče: Ker bo stavba z inventarjem stala okroglo 14.020 K, podružnica pa ima gotovine le 5300 K, bo treba najeti posojilo 9000 K. Kreditno društvo v Kranju je to posojilo že obljubilo proti 5 1/2% obrestmi in primernemu jamstvu in poroštvo. Iz oprezo sestavljenega proračuna je razvidno, da bo podružnica s svojimi dohodki, podporami, s prebitki veselice itd. mogla nele plačevati obresti za posojilo in pokrivati svoje druge stroške, ampak v primeroma 7 letih že amortizovati dolg. — Na vprašanje sodnika dr. Trea, kdo prevzame poroštvo in v kateri višini, odgovori blagajnik, da prevzemo vsi odborniki in še nekateri gospodje izven odbora poroštvo skupno za celi znesek.

Načelnik Osrednjega odbora dr. Fran Tominšek opozarja, naj se z gradbo Prešernove kočice nikar ne odlašajo; kajti gre se za častno zadevo odbora. Na tozadevno vprašanje inženjerja g. Krivanca odgovarja dr. Tominšek, da bo Osrednji odbor, sam popolnoma obložen, podružnico gmotno pač težko podpiral. Vendar bo ji stal zvesto ob strani. — Nato se sprejmejo predlogi blagajnika Kokalja glede najetja posojila 9000 K ter oddaje stavbe.

Po kratki debati, katere so se udeležili: odvetnik dr. Kušar, stavb. svetnik Bloudek in sodnik dr. Treo, se je vršila dopolnilna volitev v odbor. Na mesto odstopivšega odbornika dr. Vlad. Herleta se je izvolil z vsklikom inženjer g. Karel Krivanec. — Z zahvalo vsem navzočim zaključil predsednik ta znameniti občni zbor.

Občni zbor Osrednjega društva se je vršil dne 17. aprila t. l. v »Narodnem domu« v Ljubljani. Po daljšem nagovoru predsednika dr. Frana Tominškega in po tajnikovem ter blagajnikovem poročilu je stavil gospod dr. K. Triller, oziraje se na nezgodo v Vratih in na gmotno stanje Osrednjega društva, predlog, naj bi se Kranjska podružnica naprosila, da posodi fond, ki ga ima zbranega za kočico na Stolu, Osrednjemu društvu za zgradbo novega Aljaževega doma. Občni zbor je predlog sprejel. — Po občnem zboru je predsednik otvoril razstavo nad 200 krajinskih slik iz naših planin. — Slike so vposlali amaterji gg. R. Badiura, Bogumil Brinšek, Anton Gregorec, Alojz Knafelc, Stanko Ribnikar, dr. P. Skabernè, Fr. Vesel in Fr. Wratschko ter fotografa A. Berthold in Fr. Paulin. — Podrobno poročilo o občnem zboru Osrednjega društva bomo objavili kot zaključek došlih nam podruž. poročil o občnih zborih; o razstavi slik prinesemo posebno poročilo.

„**Divaška vilenica**“ (v oskrbi Tržaške podružnice, 10 minut od postaje Divača) bo dne 2. maja sijajno razsvetljena. Vstopnina 1 K.

Naše slike.

a) *Zgornje Križko jezero.* — V podnožju Razóra in tik pod južnimi stenami Križa leži to mično gorsko jezerce (v višini 2200 m), ki je često omenjajo naši »Spomini in načrti«. Slika nam kaže pogled od zapadnega obrežja; pred seboj imamo nekako polovico jezera, severovzhodni del Križkih Podov in njih vzhodna mejaša, Pihavca in Sovatno. Čez planoto na levo pod Sovatno je prehod v Vrata; onstran se iz ozadja dviguje ponosni Triglav — dobro je viden tudi Triglavski ledenik in sedlo Kredarice, kjer stoji naša Triglavska kočá.

b.) *Turski žleb.* — Z Okrešlja, kjer stoji znameniti Frischaufov dom Savinjske podružnice (glej Plan. Vest. t. l. št. 2.), vodi najbližja pot na Podé (na Skuto, Grintavec) preko ozkega, silno strmega Turskega žleba, koder je Savinjska podružnica S. P. D. vklesala in pritrčila interesantno pot, ki ji ni para v naših Alpah. Na sliki vidimo precej vidno pobočje Okrešlja, ki sega visoko gori pod Turski žleb — pot preko teh tratín se vije kvišku v celi vrsti na sliki vidnih ključev — sam žleb se zavije v ozko, na sliki le spodaj vidno zarezo med navpičnimi odlomki Štajerske Rinke in Turske gore. Posebno značilen je pogled po groznih stenah, ki obkrožujejo planino Okrešelj.

Nujna prošnja!

Aljažev dom v Vratih je res popolnoma porušen. „Slovensko Planinsko Društvo“ je postavilo Aljažev dom kot last slovenskega naroda, ki je bil lahko ponosen na to najlepšo postojanko slovenske turisticke. Promet po naših planinah silno narašča in slovensko zavetišče v Vratih je naravnost potrebno, pa tudi plodonosno, ker je tam najboljše in najdivnejše središče za pohod po znamenitih gorskih skupinah (na Triglav, Križka jezera, Razor, Škrlatico itd.). Dolžni smo svojemu narodu in časti naše domovine, da postavimo **nov Aljažev dom** v Vratih. **Srce krvavi vsem nad nepričakovano silno nezgodo, toda naše delo ne sme opešati.** „Slovensko Planinsko Društvo“ prične takoj priprave za novo stavbo; pač se bo dalo, kolikor moremo presoditi, porabiti nekaj starega materijala in oprave — tudi vodovod je ostal — vendar bodo znašali stroški za nov Aljažev dom nad 20.000 K. To je svota, ki jo je mogoče zbrati le po vsestranski podpori.

„Slovensko Planinsko Društvo“ se toraj obrača do celotnega našega naroda in **nujno prosi**, da mu blagovolijo slovenski zavodi in društva ter rodoljubno občinstvo pripomoči **z nabiranjem prispevkov za postavitev novega Aljaževega doma**. Vsem darovalcem vnaprej najpriščnejša zahvala!

„Slovensko Planinsko Društvo“ v Ljubljani.
(Osrednji odbor.)

Vsebina: — Aljažev dom porušil plaz. (Str. 81). — Janko Mlakar: Po visokih Alpah in nizki Lombardiji. (Str. 83). — Dr. H. Tuma: Špič nad Policami (Bojec, Montaž). (Str. 86). — Dr. Fran Tomínšek: Spomini in načrti. (Str. 88). — Jos. Abram: Planinskega cvetja na grob našemu Motu. (Str. 90). — Jakob Zupančič: Izprehodi po Gorjancih. (Str. 94). — Društveni vestnik: Umrli člani, Novi člani. (Str. 96). Darila. (Str. 97). Občni zbor Kamniške, izredni Kranjske podružnice. (Str. 98). Občni zbor Osrednjega društva, Divaška vilenica. (Str. 99). — Naše slike: (Zgornje Križko jezero. Turski žleb), Nujna prošnja. (Str. 100).

Urednik dr. Jos. Tomínšek. — Izdaja in zalaga „Slov. Pl. Društvo“. — Tisk J. Blasnikóv v Ljubljani.